

AALBORG UNIVERSITY
DENMARK

Aalborg Universitet

Tidlige skrifter om musik og musikterapi (1983-89)

Bergstrøm-Nielsen, Carl

Publication date:
2011

Document Version
Accepteret manuscript, peer-review version

[Link to publication from Aalborg University](#)

Citation for published version (APA):
Bergstrøm-Nielsen, C. (2011). *Tidlige skrifter om musik og musikterapi (1983-89)*.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal -

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at vbn@aub.aau.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

FRI IMPROVISATION OG MUSIKTEORI.

I Bjørn Veierskov Alexandersson: Kompendium i musikteori (1988,ms.) foretages en art brainstorm med nogle musikteoretiske begreber, hvor intuitiv musik nævnes flere gange. Ang. emnet "melodik" sættes begreber op som dialektiske kontraster, fx. melodiens "fraseforråd" contra "tonalt materiale", og "hovedtema/sidetema" ^(styler) i den ene ende af noget, der kan ligne et syv-delt kontinuum ~~og~~ ^{med} "intuitiv musik" i den anden ende. (s. 12A:)

MELODIK: <u>fraseforråd</u>	<u>tonalt materiale</u> (=skalaer)
(udviklet/opsamlet)	(2 pentatone, 7 diatoniske
(tematisk arbejde, etc.)	2 heltone 1 tolvtonig
	("pan-tonal")

"passageværk"
(udfyldning, Fortspinnung, etc.)
(evt. "intuitiv musik")

(s. 20A:)

MELODIK:	hovedtema/sidetema	"intuitiv musik"
	variation	rapsodi
	kanon	fuga
	"Fortspinnung"	

En sådan brainstorm er velegnet til en musikteoretisk præcisering af hvad fri improvisation er, og jeg fortsætter hermed for egen regning. I den første opstilling fremtræder intuitiv musik som det der hverken har fast form eller som er lig med et materiale der kan formes. Istedet for "form" er der snarere tale om "formationer", hvor elementer kun relativt kan identificeres og afgrænses og hvor alt kan anses for transformationer af hinanden - jvf. skyerne på himlen. I den anden opstilling fremtræder den som ophævelse af det at skelne mellem figur og baggrund.

Tilsyneladende negative bestemmelser - intuitiv musik er "af-formet" og "af-tematiseret" - og dog. Selvom skyernes "former" er flertydige er alt jo netop ikke jævnet ud - det ville svare til en ensartet, amorf, helt jævn grå eller hvid flade. Man kunne lisså godt sige "over-formet" eller "en leg med mulighederne" - jvf. Browns "intensely mind-full but so full of minds that the subtleties become impenetrable in terms of any one rationale" (art. "Form", Darmstädter Beiträge X Mainz 1966) og Stockhausens "Überwachheit" ("Aus den sieben Tagen", Texte 3).

Her falder mig en sammenligning ind til ting som boldspil eller kort-/brikspil osv. Den uendelige variation og leg med mulighederne fremkommer her på baggrund af en kraftig reduktion af de virkemidler der er genstand for bevidst håndtering. Reglen om at man skal søge at placere en bold i modstanderens mål er enkel nok til at sidde i rygmarven; netop på baggrund heraf kan spillets kompleksitet og uforudseelighed udfolde sig.

Det er slående, at en del af Stockhausens opskrifter (Aus den Sieben Tagen og Für kommende Zeiten) er af denne slags: spil en tone - spil en anden tone - osv. Men det synes, som om jeg her har fundet et synspunkt, der kan omfatte flere slags baggrunde for fri improvisation. "Den frie form er fælles, med variationer", kan man sige (som jeg ^(nylig) gjorde på studietur i Stockholm for at opleve improvisationsgrupper), stillet over for hvordan forskellige genrer (klassisk, rytmisk m.v. og deres resp. avantgarder) har afgivet inspiration til det frie spil, værdiforestillinger - og netop grund-forestillinger om hvad man bevidst håndterer som springbræt for improvisationen. Sådanne forestillinger blandes og udvikles naturligvis i grupperne. En grund-forestilling kan angå en forløbsmodel, der sædvanligvis følges: stigning - klimax - afspænding - eller et "repertoire" af genre- og satspræg der er enkle nok til at der kan leges med dem - minimalistisk spil med små motivceller - at lade gruppen være komponist-kollektiv der skiftes til at lave oplæg - en "global form" - opfattelse af lydmaterialiet - er måder, jeg mener at kende. Listen er naturligvis ikke udtømmende, og en nærmere undersøgelse måtte gå opmærksomt ind i, hvordan gruppernes egen opfattelse er.

Selve det at lege med mulighederne er fælles for mange improvisationsgrupper, men resultaterne kan lyde meget forskelligt, selv hvis grund-forestillingerne skulle træffe at være ens. Denne individualisering, til forskel fra stilistiske uniformer, synes jeg er en god ting.

Carl Bergstrøm-Nielsen, marts 1989.